

บทความทางวิชาการ

เรื่อง

สิทธิการรับเบี้ยหวัดที่ไม่เท่าเทียมระหว่างนายทหารชาย
และนายทหารหญิงเมื่อออกหรือให้ออกจากราชการ

จัดทำโดย

พลเรือเอก ชัยณรงค์ บุนยรัตกลิน
ที่ปรึกษาพิเศษ กองทัพเรือ

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร

นักบริหารระดับสูงในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง (บสป.) รุ่นที่ ๒

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗

ลิขสิทธิ์ของมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง

(บทความทางวิชาการฉบับนี้ เป็นวรรณกรรมของผู้เข้ารับการอบรมโดยเฉพาะ
มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครองไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย)

ได้พิจารณาบทความทางวิชาการฉบับนี้แล้ว เห็นควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูงในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง (บสป.) รุ่นที่ ๒ ประจำปี
พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ ของมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง

ที่ปรึกษาการจัดทำบทความ

(นายสุชาติ มงคลเลิศพล)

วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๗

บ.๕๖

สิทธิการรับเบี้ยหวัดที่ไม่เท่าเทียมระหว่างนายทหารชาย และนายทหารหญิงเมื่อออกหรือให้ออกจากราชการ

พลเรือเอก ชัยณรงค์ บุญยรัตกลิน
ที่ปรึกษาพิเศษ กองทัพเรือ

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูงในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง (บสป.) รุ่นที่ ๒

บทคัดย่อ

เบี้ยหวัด เป็นเงินตอบแทนความชอบที่รับราชการมา ซึ่งจ่ายเป็นรายเดือนให้แก่ นายทหารชั้นสัญญาบัตร นายทหารประทวนที่ออกจากราชการแต่ยังอยู่ในทหารกองหนุน และพลทหาร ประจำการที่ออกจากราชการ ยังไม่พ้นกองหนุนชั้นที่ ๒ โดยจ่ายถึงวันครบกำหนดรับเบี้ยหวัด ตามข้อบังคับ กระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ. ๒๔๙๕ แต่สำหรับนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหาร ชั้นประทวนหญิงรวมถึงพลทหารหญิงตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ. ๒๕๒๗ เมื่อออกจากราชการหรือให้ออกจากราชการจะใช้คำว่า “ทหารหญิงพ้นราชการ” ซึ่งแตกต่างจากทหารชาย ที่จะได้รับบรรจุเป็น “ทหารกองหนุน” จึงทำให้ทหารหญิงเมื่อออกจากราชการหรือให้ออกจากราชการ จะไม่ได้รับเบี้ยหวัด จากสิทธิความเท่าเทียมระหว่างเพศที่ในปัจจุบันทุกภาคส่วนให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น แต่ด้วยระเบียบ ข้อบังคับ ด้านสิทธิกำลังพลข้าราชการทหาร เรื่องเงินเบี้ยหวัดของทหารหญิง ที่ล้าหลังมากกว่า ๓๙ ปี จึงเป็นสาเหตุให้สิทธิประโยชน์เรื่องค่าตอบแทน ที่ทหารหญิงควรจะได้รับเหมือน ทหารชายเมื่อออกหรือให้ออกจากราชการ เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศตามยุคสมัย ที่เปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ : เบี้ยหวัด, ทหารหญิง, สิทธิความเท่าเทียม

บทนำ

กว่า ๓๙ ปีที่ประเทศไทย มีข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยทหารหญิง โดยไม่มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสิทธิประโยชน์เรื่องค่าตอบแทนในการได้รับเบี้ยหวัด ที่ทหารหญิงควรได้รับภายหลังออกหรือให้ออกจากราชการ แม้ว่าสังคมหรือยุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปจะมีการยอมรับในเรื่องสิทธิมนุษยชนและการเคารพซึ่งกันและกันมากขึ้น อีกทั้งมีพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ แต่ก็มีอาจปฏิเสธได้ว่าความแตกต่างทางเพศ ยังคงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และเสียโอกาสในการได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การกีดกันทางด้านการศึกษา โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงาน หรือค่าตอบแทน แต่ประเทศไทยยังคงใช้ข้อบังคับดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีแนวคิดที่จะนำพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาเป็นกฎหมายกลางในเรื่อง สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการได้รับเบี้ยหวัดของทหารหญิงและหลักนิติธรรม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติต่อทุกเพศอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันในสังคม และเพื่อให้เป็นไปในทางเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายหรือหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นได้ จะกระทำมิได้ ทั้งนี้ผู้เขียนจึงจัดทำเพื่อเป็นโอกาสในการลดช่องว่างระหว่างเพศให้เกิดความเสมอภาคในการได้รับเบี้ยหวัดของทหารหญิงในปัจจุบัน

เนื้อหาของเรื่อง

๑. แนวคิดและหลักกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิการรับเบี้ยหวัด

เบี้ยหวัด ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ. ๒๔๙๕ คือ เงินตอบแทนความชอบที่จ่ายเป็นรายเดือนให้แก่ทหารชั้นสัญญาบัตรที่เป็นนายทหารกองหนุนกับนายทหารชั้นประทวนและพลทหารประจำการที่ออกจากราชการยังไม่พ้นกองหนุนชั้นที่ ๒ โดยจ่ายถึงวันครบกำหนดรับเบี้ยหวัด

๑.๑ หลักการและความมุ่งหมายของการรับเบี้ยหวัด

เบี้ยหวัด ถือเป็นเงินตอบแทนหนึ่งที่ทางราชการจ่ายตอบแทนความชอบให้แก่ทหารชายที่ออกจากระหว่างการ โดยมิว่าจะเป็นลาออกหรือการให้ออก รวมถึงพลทหารจนกระทั่งพ้นราชการทหารจากการศึกษาพระราชมหามหาวิทยาลัยการรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ กำหนดให้เฉพาะชายไทยที่มีสัญชาติไทย มีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหารด้วยตนเองทุกคนยกเว้นสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร โดยเริ่มเป็นทหารกองเกินนับแต่อายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ซึ่งอาจถูกเรียกไปรับการตรวจเลือกเพื่อเข้ากองประจำการได้เมื่ออายุครบ ๒๑ ปีบริบูรณ์ ทหารกองเกินเมื่อได้เข้ารับราชการทหารกองประจำการจนครบกำหนด หรือสำเร็จการศึกษาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด หรือมีอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ จะถูกปลดให้เป็นทหารกองหนุน และเมื่อเวลาผ่านไปหรืออายุครบกำหนดทหารกองหนุนก็จะถูกปลดให้พ้นราชการทหารต่อไป จึงทำให้พลทหารกองประจำการมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดเช่นเดียวกันกับนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนทุกประการ

หมายความว่า แม้ทหารชายจะออกจากระหว่างการเป็นกองหนุนหรือพลทหารจะรับราชการทหารกองประจำการจนครบกำหนดแล้ว ยังคงมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด ซึ่งแตกต่างจากทหารหญิงและข้าราชการฝ่ายพลเรือน รวมทั้งข้าราชการกลาโหมพลเรือนโดยสิ้นเชิงตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ. ๒๕๒๗ ว่าด้วยการสั่งให้ทหารหญิงไปรับราชการทางกระทรวง ทบวง กรมอื่น หรือการสั่งให้ทหารหญิงออกจากระหว่างการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ หรือไม่มีบำเหน็จบำนาญแล้วแต่กรณี ให้สิ่งเป็นทหารหญิง

พันราชการ โดยสิทธิที่จะได้รับบำเหน็จ บำนาญ คือ ต้องเป็นทหารที่พ้นเกณฑ์รับเบี้ยหวัดและข้าราชการอื่นที่ออกจากราชการ ที่อยู่ในเกณฑ์การได้รับบำเหน็จและบำนาญ จึงทำให้ทหารหญิงไม่มีสิทธิในการได้รับเบี้ยหวัดหลังลาออกหรือการให้ออกจากราชการเช่นเดียวกันกับทหารชาย

๑.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการได้รับเบี้ยหวัด

สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค^๑เป็นหลักพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย^๒ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ใช้เป็นข้อกล่าวอ้างกับการใช้อำนาจกระทำการใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพได้ โดยมีการบัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๗^๓

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครองปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๑ นายอภิวัฒน์ สุดสาว. (๒๕๔๕, ม.ค. - ก.พ.). หลักความเสมอภาค ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. วารสารคมความคิด เข้มทิศรัฐธรรมนูญ.

^๒ นางสาวจุลิสร์ น่วมทนง. (๒๕๕๗). สิทธิมนุษยชนกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล : หลักสิทธิมนุษยชน. เอกสารวิชาการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

^๓ นายพงษ์ธรวัฒน์ บุญพิทักษ์. (๒๕๖๐). สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐.

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายหรือหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นได้ จะกระทำได้^๔

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักนิติธรรมที่เกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศ

หลักนิติธรรม เป็นหนึ่งองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลที่ใช้เป็นแนวทางการบริหารและจัดระเบียบสังคมภายในประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและตั้งอยู่ในความถูกต้องโดยหลักนิติธรรม^๕ หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับ และกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมภายใต้กฎหมาย มิใช่จากการใช้อำนาจตามอำเภอใจของฝ่ายปกครอง โดยมีหลักความชอบธรรมด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง ที่เป็นหลักการสำคัญ ๑ ใน ๗ ของหลักนิติธรรม เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญของสังคมที่จะทำให้แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายสามารถเกิดผลได้จริงในทางปฏิบัติ ที่เป็นไปตามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘

^๔ รศ.ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์. (๒๕๕๖). หลักความเสมอภาค ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ. วารสารสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ ๑, ฉบับที่ ๑.

^๕ วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ. (๒๕๕๙). หลักนิติธรรม.https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1283

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มิได้ รวมทั้งต้องระงับเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๓ “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

๒. การแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน และพลทหารเพื่อการรับเบี้ยหวัด

การรับเบี้ยหวัด เป็นเงินตอบแทนความชอบที่จ่ายเป็นรายเดือนให้แก่นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่เป็นนายทหารกองหนุน กับนายทหารชั้นประทวน และพลทหารประจำการที่ออกจากราชการยังไม่พ้นกองหนุนชั้นที่ ๒ ยกเว้นส่วนข้าราชการฝ่ายพลเรือน รวมทั้งข้าราชการพลเรือนกลาโหมและทหารหญิงที่ไม่มีสิทธิรับเบี้ยหวัดเพราะไม่ได้เป็นทหารกองหนุน ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ. ๒๕๒๗

ข้อ ๔ คำว่า “ทหารหญิง” หมายถึง สตรีที่ได้รับการแต่งตั้งยศทหารและให้หมายรวมถึงพลทหารหญิงด้วย

ข้อ ๖ ทหารหญิงให้บรรจุได้เฉพาะเหล่าทหารดังต่อไปนี้

๑. เหล่าทหารสารบรรณ
๒. เหล่าทหารการเงิน
๓. เหล่าทหารพลาธิการ
๔. เหล่าทหารพัสดุ
๕. เหล่าทหารพระธรรมนูญ
๖. เหล่าทหารแพทย์
๗. เหล่าทหารดุริยางค์
๘. เหล่าทหารวิทยาศาสตร์
๙. เหล่าทหารสื่อสาร
๑๐. เหล่าทหารขนส่ง
๑๑. เหล่าทหารสรรพาวุธ

๑๒. เหล่าทหารช่าง เหล่าทหารช่างยุทธโยธา หรือเหล่าทหารช่างโยธา
๑๓. เหล่าทหารช่างอากาศ
๑๔. เหล่าทหารแผนที่
๑๕. เหล่าทหารอุตุนิยมวิทยา หรือเหล่าทหารอุตุ
๑๖. เหล่าทหารถ่ายรูป
๑๗. เหล่าทหารสารวัตร
๑๘. เหล่าทหารต้นหน
๑๙. เหล่าทหารการสัตว์
๒๐. เหล่าทหารการข่าว

ข้อ ๙ การสั่งให้ทหารหญิงไปรับราชการทางกระทรวง ทบวง กรมอื่น หรือการสั่งให้ทหารหญิงออกจากประจำการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ หรือไม่มีบำเหน็จบำนาญแล้วแต่กรณี ให้สั่งเป็นทหารหญิง พันราชการ โดยสิทธิที่จะได้รับบำเหน็จ บำนาญ คือ ต้องเป็นทหารที่พ้นเกณฑ์รับเบี้ยหวัดและข้าราชการอื่น ที่ออกจากราชการ ที่อยู่ในเกณฑ์การได้รับบำเหน็จและบำนาญ

๒.๑ ทหารที่มีสิทธิในการรับเบี้ยหวัด

๒.๑.๑ นายทหารชั้นสัญญาบัตร

ตามข้อบังคับทหารว่าด้วยการแบ่งประเภทสัญญาบัตร ที่ ๑๑/๑๖๕๓๖ พ.ศ. ๒๔๘๒ ลง ๑๕ พ.ย.๘๒ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเบี้ยหวัดหรือบำนาญ มี ๔ ประเภท คือ

๒.๑.๑.๑ นายทหารประจำการ คือทหารที่มีตำแหน่งราชการประจำในกระทรวงกลาโหม และได้รับเงินเดือนในอัตราประจำในงบประมาณของกระทรวงกลาโหม

๒.๑.๑.๒ นายทหารกองหนุน คือนายทหารที่ไม่มีตำแหน่งประจำในกระทรวงกลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหารประเภทนี้ ซึ่งแบ่งเป็น

- ๑) นายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด
- ๒) นายทหารกองหนุนไม่มีเบี้ยหวัด

การเป็นนายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดหรือไม่มีเบี้ยหวัด หรือมีเบี้ยหวัดแล้วกลับเป็นไม่มี เบี้ยหวัดในภายหลัง กระทรวงกลาโหมจะเป็นผู้สั่ง โดยปกติให้สังกัดหน่วยทหารหรือจังหวัดทหาร ซึ่งเป็น ภูมิภาคหรือต้นสังกัดของผู้นั้น เว้นแต่กระทรวงกลาโหมจะสั่งเป็นอย่างอื่น

๒.๑.๒ อายุผู้ที่อยู่ในประเภทกองหนุน

นายทหารกองหนุนจะอยู่ในประเภทกองหนุนได้ต้องมีอายุไม่เกิน ดังนี้

ก. นายร้อย, นายเรือ, นายเรืออากาศ อายุไม่เกิน ๔๕ ปี

ข. พันตรี, พันโท, นาวาตรี, นาวาโท, นาวาอากาศตรี, นาวาอากาศโท อายุไม่เกิน ๕๐ ปี
แต่ รมว.กท. จะสั่งให้ผู้อายุไม่เกินกำหนดนี้ คงอยู่ในกองหนุนพิเศษก็ได้แต่อายุไม่เกิน ๕๕ ปี

ค. พันเอก, พันนาวาเอก, นาวาอากาศเอก และนายพล อายุไม่เกิน ๕๕ ปี

๒.๑.๓ นายทหารนอกราชการ คือ นายทหารที่ไม่มีตำแหน่งราชการประจำในกระทรวงกลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหารประเภทนี้

นายทหารนอกราชการอยู่ในประเภทนอกราชการได้ไม่เกินอายุ ดังนี้

ก. นายร้อย, นายเรือ, นายเรืออากาศ อายุไม่เกิน ๔๕ ปี

ข. พันตรี, พันโท, นาวาตรี, นาวาโท, นาวาอากาศตรี, นาวาอากาศโท อายุไม่เกิน ๖๐ ปี

ค. พันเอก, พันนาวาเอก, นาวาอากาศเอก และนายพล อายุไม่เกิน ๖๕ ปี

๒.๑.๔ นายทหารพันราชการ คือนายทหารที่ไม่มีตำแหน่งราชการประจำในกระทรวงกลาโหม หรือกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหารประเภทนี้ โดยปกติให้สังกัดกองทัพบกที่ต้นสังกัด เว้นแต่จะสั่งเป็นอย่างอื่น

นายทหารพันราชการ ไม่มีหน้าที่ที่ต้องเข้ารับราชการทหารอย่างใด ๆ แต่ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแบบธรรมเนียมของทหารอย่างนายทหารกองหนุนและนายทหารนอกราชการทุกประการ

นายทหารกองหนุน เมื่ออายุเกินกำหนดที่จะเป็นนายทหารกองหนุนทางราชการก็จะย้ายประเภท นายทหารกองหนุนเป็นนายทหารนอกราชการ

นายทหารนอกราชการ เมื่ออายุเกินกำหนดที่จะเป็นนายทหารนอกราชการทางราชการก็จะย้ายประเภทนายทหารพันราชการ

๒.๒ นายทหารประทวนและพลทหาร

ตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ นายทหารประทวนและพลทหาร จะต้องอยู่ในกองประจำการและกองหนุนชั้นต่าง ๆ ดังนี้

๒.๒.๑ กองประจำการ จำนวน ๒ ปี

๒.๒.๒ กองหนุนชั้นที่ ๑ จำนวน ๗ ปี

๒.๒.๓ กองหนุนชั้นที่ ๒ จำนวน ๑๐ ปี

๒.๒.๔ กองหนุนชั้นที่ ๓ จำนวน ๖ ปี

หลักเกณฑ์การได้รับสิทธิรับเบี้ยหวัด

๑. นายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งมีเวลาราชการไม่น้อยกว่า ๑ ปี แล้วออกจากราชการเป็นนายทหารกองหนุน ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

๒. นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ (นายทหารกองหนุน นายทหารนอกราชการ หรือนายทหารพันราชการ) ที่ไม่ได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญภายหลังทางราชการสั่งให้กลับเข้ารับราชการประจำการใหม่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี แล้วออกจากราชการเป็นนายทหารกองหนุน

๓. นายทหารประทวนและพลทหารซึ่งรับราชการในกองประจำการครบกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว เมื่อเข้าราชการประจำการต่อไปไม่น้อยกว่า ๑ ปี แล้วออกจากราชการ และเมื่อออกจากราชการนั้นยังไม่พ้นกองหนุนชั้นที่ ๒ ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร โดยการรับราชการทหารตามหลักเกณฑ์นี้ต้องประกอบด้วยเงื่อนไข ๓ ประการ

๓.๑ รับราชการในกองประจำการครบกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ซึ่งตามปกติเป็นเวลา ๒ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่ที่ได้รับการผ่อนผันให้ลดเวลารับราชการให้เป็นไปตามนั้น ส่วนผู้ยึดการปลดจะนับเวลาราชการให้จนถึงวันสุดท้ายก่อนปลดปล่อย

๓.๒ รับราชการประจำการอีกไม่น้อยกว่า ๑ ปี ทั้งนี้ให้นับเฉพาะเวลาราชการปกติเท่านั้น

๓.๓ เมื่อออกจากราชการนั้นยังอยู่ในกองหนุนชั้นที่ ๑ หรือชั้นที่ ๒

๔. นายทหารประทวนและพลทหารกองหนุน ที่ไม่ได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จหรือบำนาญภายหลังทางราชการสั่งให้กลับเข้ารับราชการประจำการใหม่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี แล้วออกจากราชการ เมื่อออกจากราชการนั้นยังไม่พ้นกองหนุนชั้นที่ ๒ ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

๕. ข้าราชการกลาโหมพลเรือนที่ได้รับการแต่งตั้งยศเป็นนายทหารประทวนประจำการ แล้วออกจากราชการ ก่อนออกจากประจำการต้องรับราชการให้ครบกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และต้องเข้ารับราชการประจำการต่อไปไม่น้อยกว่า ๑ ปี และเมื่อออกจากประจำการมีอายุไม่เกิน ๓๙ ปีบริบูรณ์ ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องประกอบด้วยเงื่อนไข ๓ ประการ คือ

๕.๑ รับราชการในกองประจำการครบกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารคือ ๒ ปีบริบูรณ์

๕.๒ รับราชการประจำการต่อไปอีกไม่น้อยกว่า ๑ ปี โดยนับเฉพาะเวลาราชการปกติเท่านั้น

๕.๓ เมื่อออกจากราชการนั้นอายุไม่เกิน ๓๙ ปีบริบูรณ์

หลักเกณฑ์ของทหารที่ไม่มีสิทธิในการรับเบี้ยหวัด

๑. ออกจากราชการได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมาย ว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
 ๒. นายทหารประทวนและพลทหารซึ่งรับราชการในกองประจำการครบกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว ต้องรับราชการต่อไปเพราะเลื่อนกำหนดเวลาปลดหรือนายทหารประทวนและพลทหารกองหนุน ซึ่งเข้ารับการระดมพลเข้าฝึกวิชาทหารหรือเข้ารับการทดลองความพร้อมตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
 ๓. ออกจากราชการเพราะมีความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
 - ๓.๑ ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ
 - ๓.๒ กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่ความผิดอันต้องระวางโทษไม่เกินลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เสียหายแก่ราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน
 - ๓.๓ ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นคนล้มละลาย เพราะทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริตหรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีแพ่ง อันแสดงว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่อย่างร้ายแรง
 - ๓.๔ ชัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และการชัดคำสั่งนั้น เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
 - ๓.๕ เปิดเผยความลับของราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการร้ายแรง
 - ๓.๖ ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
 - ๓.๗ ต้องหาในคดีอาญาแล้วหลบหนีไป
 - ๓.๘ หนีราชการทหารในเวลาประจำการ
 - ๓.๙ ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง
- การออกจากราชการเพราะมีความผิดซึ่งไม่มีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดตาม ๓.๒ และ ๓.๓ ให้ไม่มีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดตั้งแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการอยู่ก่อนแล้ว ให้ไม่มีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดตั้งแต่วันสั่งพักราชการ

การงดเบี้ยหวัด

ทหารซึ่งได้รับเบี้ยหวัดอยู่แล้ว ให้งดเบี้ยหวัดในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๑. นายทหารชั้นสัญญาบัตรกองหนุนมีเบี้ยหวัดซึ่งย้ายหรือปลดจากประเภทนี้

๒. นายทหารประทวน และพลทหารมีเบี้ยหวัดซึ่งปลดจากกองหนุนชั้นที่ ๒ ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

๓. เข้ารับราชการในตำแหน่งซึ่งมีสิทธิ จะได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

๔. กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ของทหารที่ไม่มีสิทธิในการรับเบี้ยหวัดข้อ ๓

๕. หลีกเลียง หรือบิดพลิ้วต่อราชการจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถเรียกตัวในคราวมีราชการจำเป็นที่ต้องการใช้ตัวได้

๖. เจ็บไข้หรือพิการซึ่งนายแพทย์ของทหาร ๒ นายมีความเห็นว่าจะไม่สามารถทำการตามหน้าที่ต่อให้ได้

เกณฑ์การคำนวณเบี้ยหวัด

การคำนวณเบี้ยหวัดให้คำนวณตามส่วนแบ่งของเงินเดือนเดือนสุดท้าย โดยคำว่าเงินเดือนเดือนสุดท้ายคือ เงินเก่าที่ยังมิได้มีการรวมเงินเพิ่มพิเศษประจำเดือนชั่วคราว ที่บังคับใช้ตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๒ หรือการปรับเงินเดือนและเงินเพิ่มต่าง ๆ ตามหลักการที่บังคับใช้ตั้งแต่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม การปรับอัตราเงินเดือนขึ้นใหม่อีกก็ตาม ให้ดำเนินการปรับเงินเดือนเป็นอัตราเงินเดือนที่ปรับนั้น ๆ เสียก่อน โดยจ่ายเป็นรายเดือนดังนี้

๑. มีเวลาราชการไม่ถึง ๑๕ ปี ได้ ๑๕/๕๐ ของเงินเดือน

๒. มีเวลาราชการ ๑๕ ปี แต่ไม่ถึง ๒๕ ปี ได้ ๒๕/๕๐ ของเงินเดือน

๓. มีเวลาราชการ ๒๕ ปี แต่ไม่ถึง ๓๐ ปี ได้ ๓๐/๕๐ ของเงินเดือน

๔. มีเวลาราชการ ๓๐ ปี แต่ไม่ถึง ๓๕ ปี ได้ ๓๕/๕๐ ของเงินเดือน

๕. มีเวลาราชการ ๓๕ ปี ถึง ๔๐ ปี ได้ ๔๐/๕๐ ของเงินเดือน

๖. มีเวลาราชการเกินกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป ให้แบ่งเป็นห้าสิบส่วนคูณจำนวนปีเวลาราชการ เบี้ยหวัดให้จำกัดจำนวนอย่างสูงไม่เกินเงินเดือนเดือนสุดท้าย

๓. ปัญหาความไม่เท่าเทียมระหว่างนายทหารชายและนายทหารหญิงในการรับเบี้ยหวัด

นายทหารชายและนายทหารหญิงเป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพในการรับราชการทหารในเหล่าทัพที่ตนสังกัดทั้งในกองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ โดยอาจเป็นบุคคลที่มีมารับราชการทหารตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการรับราชการทหารหรือมาด้วยความสมัครใจ ไม่ว่าจะเป็นนายทหารชั้นประทวนหรือนายทหารชั้นสัญญาบัตร สืบเนื่องมาจากการศึกษา ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่มีผลบังคับใช้มาก่อน พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาเป็นเวลา ๓๑ ปี โดยไม่มีการแก้ไขและปรับปรุง เป็นความไม่เป็นธรรมและไม่เท่าเทียมในสิทธิประโยชน์อันพึงได้รับของทหารหญิง ซึ่งสามารถสรุปปัญหาของการรับเบี้ยหวัดที่ไม่เท่าเทียมระหว่างนายทหารชายและนายทหารหญิงได้ ดังนี้

สิทธิการได้รับเบี้ยหวัดของทหารหญิงไม่สอดคล้องกับมาตรา ๓ กล่าวคือ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยกกีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด โดยการจำกัดสิทธิประโยชน์ในการได้รับเบี้ยหวัดจากการกำหนดให้เป็นทหารหญิงพ้นราชการหลังจากที่ออกจากประจำการหรือย้ายไปรับราชการที่สังกัดอื่น แทนที่จะมีการปรับให้เป็นทหารกองหนุนเฉกเช่นเดียวกันกับทหารชาย หรือพลทหารหลังปลดประจำการ

ทั้งนี้ หากมีการพิจารณาปรับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยทหารหญิง หรือพัฒนาในส่วนใดส่วนหนึ่งเพื่อให้ทหารหญิงได้รับสิทธิประโยชน์หลังจากออกจากราชการทหารได้เท่าเทียมกับทหารชาย ก็จะเป็นประโยชน์และเป็นขวัญกำลังใจให้แก่ทหารหญิง ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง มีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร และมีความสามารถที่ไม่ได้แตกต่างจากทหารชาย อีกทั้งยังเป็นการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการก้าวทันตามโลกที่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิความเท่าเทียมระหว่างเพศอีกด้วย^๖

^๖ ดวงพร เพชรคง. (๒๕๖๑). ความเท่าเทียมระหว่างเพศ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บทสรุป

จากการศึกษาพบว่า สิทธิการรับเบี้ยหวัดของทหารชาย เป็นจุดเหลื่อมล้ำของสิทธิความเท่าเทียมทางเพศต่อทหารหญิง โดยทหารหญิงเมื่อออกจากราชการจะถูกกำหนดให้เป็น “ทหารหญิงพ้นราชการ” ซึ่งไม่ตรงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่สามารถได้รับสิทธิความเท่าเทียมเหมือนทหารชายที่ยังคงได้รับเบี้ยหวัด แต่ทหารหญิงยังคงได้รับบำเหน็จ บำนาญ เมื่อการออกจากราชการตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งตามที่คุณเขียนได้ศึกษาสาเหตุที่ทหารหญิงไม่ได้รับความเท่าเทียมในด้านนี้เนื่องจาก ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ.๒๕๒๗ ซึ่งค่อนข้างเก่าและล้าหลังอย่างมากตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมฯ ที่แตกต่างจากทหารชายที่เมื่อออกจากราชการจะถูกกำหนดให้พิจารณาเกณฑ์เป็นทหารกองหนุนแต่ละประเภท ทำให้ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการรับเบี้ยหวัดเฉกเช่นเดียวกับทหารชาย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ได้รับฟังและผู้ที่สนใจทั่วไป อนึ่งหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ส่วนอ้างอิง

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
 พระราชบัญญัติการรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗
 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑
 พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑
 พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘
 ข้อบังคับทหารว่าด้วยการแบ่งประเภทสัญญาบัตร พ.ศ. ๒๔๘๒
 ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ. ๒๔๙๕
 ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ. ๒๕๒๗

หนังสือ วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ

รศ.ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์. (๒๕๕๖). หลักความเสมอภาค ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ. วารสารสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ ๑, ฉบับที่ ๑.

นางสาวชุลีพร น่วมทนต์. (๒๕๕๗). สิทธิมนุษยชนกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล : หลักสิทธิมนุษยชน. เอกสารวิชาการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ. (๒๕๕๙). หลักนิติธรรม. https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1283

นายพงษ์วัฒน์ บุญพิทักษ์. (๒๕๖๐). สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐.

นายอภิวัฒน์ สุดสาว. (๒๕๕๕, ม.ค. - ก.พ.). หลักความเสมอภาค ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. วารสารคมความคิด เข้มทิศรัฐธรรมนูญ.

ดวงพร เพชรคง. (๒๕๖๑). ความเท่าเทียมระหว่างเพศ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร